

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ ΜΟΣΧΑΣ

Οι αρχές του κοινωνικού δόγματος της Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας Ζητήματα Βιοηθικής

ΓΕΝΕΤΙΚΗ ΜΗΧΑΝΙΚΗ¹

XII.5. Οι κληρονομικές παθήσεις αποτελούν την πλειοψηφία του συνόλου των ανθρώπινων ασθενειών. Η εξέλιξη των ιατρικών και γενετικών μεθόδων διάγνωσης και θεραπείας δύναται να συμβάλει στην αποτροπή αυτών των ασθενειών και στην ανακούφιση του πόνου σε πολλούς ανθρώπους. Όμως είναι σημαντικό να μη λησμονούμε ότι οι γενετικές διαταραχές αποτελούν συχνά το αποτέλεσμα της απομάκρυνσης από τις ηθικές αρχές, του ανήθικου τρόπου ζωής με συνέπεια να πάσχουν ακόμα και οι απόγονοι. Η αμαρτωλή διαφθορά της ανθρώπινης φύσης νικιέται με πνευματικές προσπάθειες. Όμως σε περίπτωση, κατά την οποία στη ζωή των απογόνων επικρατεί όλο και περισσότερο η αμαρτία, τότε εκπληρώνονται τα λόγια της Αγίας Γραφής: «Γενεᾶς γὰρ ἀδίκου χαλεπὰ τὰ τέλη» (Σοφ. Σολ. 3. 19). Και αντίθετα: «Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν Κύριον, ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ θελήσει σφόδρα· δυνατὸν ἐν τῇ γῆ ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ, γενεὰ εὐθέων εὐλογηθήσεται» (Ψαλ. 111. 1-2). Επομένως οι έρευνες στον τομέα της γενετικής διαπιστώνουν τους πνευματικούς νόμους, οι οποίοι πριν από πολλούς αιώνες αποκαλύφθηκαν στην ανθρωπότητα μέσα στο λόγο του Θεού.

Επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον των ανθρώπων πάνω στις ηθικές αιτίες των ασθενειών η Εκκλησία χαιρετίζει ταυτόχρονα τις προσπάθειες των ιατρών που στρέφονται προς τη θεραπεία των κληρονομικών παθήσεων. Όμως ως σκοπός της γενετικής παρέμβασης δεν πρέπει να τίθεται η τεχνητή «τελειοποίηση» του ανθρώπινου γένους και η παρέμβαση στο θείο σχέδιο για τον άνθρωπο. Για αυτό το λόγο η γενετική θεραπεία δύναται να πραγματοποιείται μόνο κατόπιν συγκατάθεσης του ασθενούς ή των νόμιμων αντιπροσώπων αυτού και αποκλειστικά για ιατρικούς λόγους. Η γενετική θεραπεία των γεννητικών κυττάρων είναι άκρως επικίνδυνη, διότι σχετίζεται με την τροποποίηση του γονιδίου (του συνόλου των κληρονομικών χαρακτηριστικών) σε μια σειρά γενεών, πράγμα το οποίο δύναται να οδηγήσει σε

¹ <https://old.mospat.ru/gr/documents/social-concepts/xii/>

απρόβλεπτες συνέπειες με τη μορφή νέων μεταβολών και της αποσταθεροποίησης της ισορροπίας μεταξύ της ανθρώπινης κοινωνίας και του περιβάλλοντος.

Οι επιτυχίες στην αποκρυπτογράφηση του γενετικού κώδικα δημιουργούν τις πραγματικές προϋποθέσεις για μια ευρεία γενετική εξέταση, με σκοπό τη λήψη στοιχείων για την φυσιολογική μοναδικότητα του κάθε ανθρώπου καθώς και για την προδιάθεσή του προς τις συγκεκριμένες ασθένειες. Η δημιουργία της «γενετικής ταυτότητας» καθώς και η λογική χρήση των ληφθέντων στοιχείων, θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην έγκαιρη διόρθωση των ενδεχομένων ασθενειών του συγκεκριμένου ανθρώπου. Όμως υφίσταται ο πραγματικός κίνδυνος της κατάχρησης των γενετικών στοιχείων όταν αυτά μπορούν να γίνουν αφορμή διάφορων μορφών διάκρισης. Επιπλέον, η κατοχή πληροφοριών σχετικών με την κληρονομική προδιάθεση προς τις βαριές ασθένειες δύναται να μετατραπεί σε ένα αφόρητο ψυχικό φορτίο. Για αυτό το λόγο η γενετική ταυτοποίηση και η γενετική εξέταση μπορούν να πραγματοποιούνται μόνο με βάση το σεβασμό της ελευθερίας του προσώπου.

Διπλό χαρακτήρα έχουν επίσης και οι μέθοδοι του προγεννητικού ελέγχου, που επιτρέπουν τον εντοπισμό της κληρονομικής πάθησης στις πρώιμες φάσεις της ανάπτυξης του εμβρύου. Ορισμένες από αυτές τις μεθόδους μπορούν να αποτελέσουν απειλή για το βίο και την ακεραιότητα του εξεταζόμενου εμβρύου ή καρπού. Η διαπίστωση της ανίατης ή δυσθεράπευτης γενετικής ασθένειας γίνεται συχνά αφορμή για τη διακοπή της συλληφθείσης ζωής, ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις όταν στους γονείς ασκείται η σχετική πίεση. Ο προγεννητικός έλεγχος δικαιολογείται ηθικά εάν αποσκοπεί στη θεραπεία των εντοπισμένων ασθενειών σε όσο το δυνατόν περισσότερο πρώιμες φάσεις όπως επίσης και στην προετοιμασία των γονέων για την ιδιαίτερη φροντίδα του άρρωστου παιδιού. Κάθε άνθρωπος ανεξάρτητα από τις ασθένειές του, έχει δικαίωμα στη ζωή, στην αγάπη και στη φροντίδα. Σύμφωνα με την Αγία Γραφή ο Ίδιος ο Θεός είναι «άντιλήπτωρ ασθενούντων» (Ιουδίθ 9. 11). Ο Απόστολος Παύλος διδάσκει ότι «δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων» (Πραξ. 20. 35; Α Θεσ. 5. 14) και παρομοιάζοντας την Εκκλησία με ανθρώπινο σώμα υποδεικνύει ότι «τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστι» ενώ τα ατελέστερα «εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει» (Α Κορ. 12. 22,24). Είναι εντελώς απαράδεκτη η χρήση μεθόδων προγεννητικού ελέγχου με σκοπό την επιλογή από τους γονείς του επιθυμητού φύλου του μέλλοντος παιδιού.